

Samrådssammanställning

Viktiga vattenfrågor i Bottenvikens
vattendistrikt 2027–2033

Länsstyrelsen
Norrbotten

Titel: Samrådssammanställning, Viktiga vattenfrågor i Bottenvikens vattendistrikt

Författare: Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt

Diarienummer: 537-15597-2024

Beslutad: 2025-10-02

Omslagsbild: Rebecca Elfast

Förord

Många har engagerat sig i samrådet kring vad Vattenmyndigheten i Bottenviken ska prioritera under de kommande årens arbete inom vattenförvaltningen. Sammantaget har 60 myndigheter, kommuner, organisationer, företag och andra tagit chansen att påverka inriktningen för arbetet med att åstadkomma bättre vatten i Bottenviken. Det finns fortfarande utmaningar att hantera i våra vatten, men också stora och viktiga värden att ta vara på och värna om. Att hitta den balansen är en hörnsten i arbetet med att genomföra EU:s vattendirektiv i vårt stora distrikt, som just nu präglas av viktiga industriella satsningar, höjd beredskap, ett förändrat klimat och inte minst en ökad efterfrågan på el. Ett av målen med vattenförvaltningsarbetet är därför att försöka beskriva hur alla berörda tillsammans ska kunna bidra till hållbara vattenmiljöer.

I denna samrådssammanställning ger Vattenmyndigheten i Bottenviken en översikt över de synpunkter som kommit in under det sex månader långa samrådet om tidplanen för arbetet framöver och de viktiga vattenfrågor vi identifierat som prioriterade att arbeta med. Vi redogör även för hur vi tar med oss synpunkterna in i de kommande årens arbete med att revidera förvaltningsplanen, åtgärdsprogrammet och miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten, för åren 2027–2033.

Jag vill rikta ett stort tack till alla som engagerat sig i samrådet och gett synpunkter på våra förslag. Synpunkterna är mycket värdefulla för det fortsatta vattenförvaltningsarbetet!

Luleå, 15 september 2025

Johanna Söderasp
Vattenvårdsdirektör i
Bottenvikens vattendistrikt

Innehåll

1 SAMMANSTÄLLNING AV SYNPUNKTER FRÅN SAMRÅD OM VIKTIGA VATTENFRÅGOR I BOTTENVIKENS VATTENDISTRIKT	5
1.1 Sammanfattning	5
1.2 Bakgrund.....	5
1.3 Deltagande i samrådet.....	6
1.4 Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats.....	7
1.4.1 Är tidplanen för vattenförvaltningsarbetet tydlig och framgår det hur och när du kan delta?	8
1.4.2 Saknar du någon viktig information? Är det något du inte anser borde prioriteras i arbetet framåt?.....	8
1.4.3 Har Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt fångat upp de viktigaste frågorna i respektive delavsnitt? Saknas någon viktig fråga eller information? Eller är det något du anser inte borde prioriteras i arbetet?	9
1.4.4 Har du konkreta förslag på hur arbetet kan utvecklas ytterligare för respektive delavsnitt?.....	21
1.4.5 Övrigt.....	30
2 REFERENSLISTA	31
BILAGA 1 INSTANSER SOM LÄMNAT SYNPUNKTER	33
BILAGA 2 INSTANSER SOM SVARAT VIA ESBO-SAMRÅD	34

1 Sammanställning av synpunkter från samråd om viktiga vattenfrågor i Bottenvikens vattendistrikt

1.1 Sammanfattning

Samrådet om Viktiga vattenfrågor i Bottenvikens vattendistrikt pågick från den 1 november 2024 till och med den 30 april 2025. I samrådsdokumentet beskrivs frågor, utmaningar och förutsättningar som vi bedömer är viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska fungera på ett bra sätt. Syftet med samrådet har varit att ta reda på om vi har fångat upp de viktigaste frågorna, om vi har missat någon viktig fråga eller om någon fråga borde få lägre prioritering de kommande åren.

Under samrådet har alla som är intresserade haft möjlighet att framföra sina synpunkter. Vattenmyndigheten har fått in skriftliga svar från 60 instanser. I denna sammanställning redovisar vi övergripande de synpunkter som kommit in och kommenterar hur vi tar hand om dem i det fortsatta arbetet.

1.2 Bakgrund

Senast den 22 december 2027 ska vattendelegationen i Bottenvikens vattendistrikt besluta om en reviderad förvaltningsplan för distriktet.

Enligt 5 kap. 3 § (Vattenförvaltningsförordningen (VFF) 2004:660) ska vattenmyndigheten 3 år innan förvaltningsplanen beslutas eller revideras upprätta en tidtabell och ett arbetsprogram för utarbetandet av planen. Senast två år innan utarbetandet av förvaltningsplan ska vattenmyndigheten upprätta en preliminär översikt över väsentliga frågor som rör förvaltningen av kvalitet på vattenmiljön.

Samråd om viktiga vattenfrågor i Bottenvikens vattendistrikt genomfördes 1 november 2024 – 30 april 2025.

Information om samrådet har förmedlats via vattenmyndigheternas

webbplats www.vattenmyndigheterna.se samt via samrådsmöten med olika deltagare. Bottenvikens vattendistrikt skickade även ut en inbjudan till samråd via mejl förberörda myndigheter, kommuner, organisationer m.fl.

Samrådsdokumentet har under hela samrådsperioden funnits tillgängligt i digital form på vattenmyndigheternas webbplats samt hos alla länsstyrelser och kommuner i distriktet.

Det var möjligt att delta i samrådet via en digital enkät eller genom att lämna synpunkter via e-post eller vanlig post. Instruktion för deltagande har funnits tillgänglig på webbplatsen samt i de mejl som skickats ut.

1.3 Deltagande i samrådet

Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt har mottagit samrådssvar från 60 instanser, se tabell 1. För en fullständig förteckning över de instanser som svarat, se bilaga 1.

För att ta del av samrådssvaren kontaktas diariet på Länsstyrelsen Norrbotten.

Tabell 1. Översikt över svarande instanser

Typ av organisation	
Centrala myndigheter	19
Kommuner	11
Länsstyrelser	2
Region	1
Vattenorganisationer	2
Övriga (bilaga 1)	21
Internationella (Finland, Norge och Esbo-samråd (bilaga 2))	4
Summa	60

Tabell 1. Antal instanser som har lämnat skriftliga synpunkter under samrådsperioden, fördelat på typ av organisation.

Av svaren inkom 20 via enkät och 41 via mejl. Då en instans har svarat både via mejl och enkät har vattenmyndigheten fått 61 svar från 60 olika instanser.

När det kommer till det gränsöverskridande arbetet har svar inkommit både från Finland och Norge, både självständigt samt via

Naturvårdsverkets Esbo-samråd. Därav finns det fyra internationella svar. De två Esbo-samrådssvaren från Norge och Finland innehåller dessutom svar från ett antal olika instanser, se bilaga 2.

1.4 Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats

Följande frågor har ställts i samrådet:

Frågor för kapitel 1 – arbetsprogram och tidplan

- Är tidplanen för vattenförvaltningsarbetet tydlig?
- Framgår det hur och när du kan delta?
- Saknar du någon viktig information?
- Är det något du anser inte borde prioriteras i arbetet framåt?
- Ser du behov av ytterligare fördjupning i form av exempelvis delförvaltningsplan eller delåtgärdsprogram inom något specifikt område eller sektor?

Frågor för avsnitten 3.1 – 3.6

- Finns de viktigaste frågorna med?
- Saknas någon viktig fråga eller information?
- Är det något du anser inte borde prioriteras i arbetet framåt?
- Har du konkreta förslag på hur arbetet kan utvecklas ytterligare?

Det fanns även en övrigt-fråga i enkäten, där svarande kunde komma med synpunkter eller annan information som inte täcktes in av de andra frågorna.

Vattenmyndigheten har gjort en övergripande sammanställning av synpunkterna samt vid behov kommenterat.

Vi vill understryka att samrådssammanställningen inte redovisar alla synpunkter som kommit in. I första hand sammanfattar vattenmyndigheten återkommande synpunkter eller de som betonats extra mycket.

Alla inkomna synpunkter har lästs igenom, sorterats och vidarebefordrats till berörda arbetsgrupper och/eller personer inom vattenmyndigheterna. Många av de synpunkter som kommit in, är sådant som vattenmyndigheten inte har direkt rådighet över. Denna typ av synpunkter tar vi i stället med oss i det vidare arbetet med förvaltningsplan och åtgärdsprogram genom dialog med berörda instanser.

1.4.1 Är tidplanen för vattenförvaltningsarbetet tydlig och framgår det hur och när du kan delta?

1.4.1.1 Kapitel 1 – Arbetsprogram och tidplan

Sammanställning

En majoritet av de svarande instanserna anser att tidplanen för vattenförvaltningsarbetet är tydlig samt att det framgår hur och när man kan delta i samrådet.

Sorsele kommun anger ”Tidsplanen visar de huvudsakliga insatserna under hela förvaltningscykeln”.

Både Naturskyddsföreningen och Bodens Energi skriver att tidplanen är tydlig.

Skogsstyrelsen uppger att de ”uppfattar de översiktliga arbetsprogrammen med tidplaner som tydliga”.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) säger att ” dokumenten är lättlästa och på ett tydligt och pedagogiskt sätt lyfter respektive distrikts angelägenheter”.

Bland de som anser att tidplanen inte är tydlig skriver t.ex. Umeå kommun: ”samrådshandlingen är svåröverskådlig och rubriksättningen gör det svårt att följa en röd tråd. Det är otydligt vad som är vattendistriktets utmaningar och hur man planerar att arbeta med dem”.

Kommentar

Vattenmyndigheten tar med sig Umeå kommuns kommentar om att samrådshandlingen är otydlig och svårläst in i arbetet med förvaltningsplan och åtgärdsprogram.

1.4.2 Saknar du någon viktig information? Är det något du inte anser borde prioriteras i arbetet framåt?

1.4.2.1 Kapitel 1 – Arbetsprogram och tidplan

Sammanställning

På frågan om det saknas någon viktig information i arbetsprogrammet och tidplanen, svarar ungefär hälften att Vattenmyndigheten har fångat upp det viktigaste.

Lapin ELY-keskus anger att: ”de centrala frågorna som presenteras i dokumentet är relevanta och till stor del gäller även den finska sidan av

Tornionjoki vattenförvaltningsområde”.

Region Västerbotten skriver: ”att Vattenmyndigheten på ett bra sätt har fångat de utmaningar som vi står inför när det gäller att skydda vår vattenmiljö för framtiden”.

Bland de som skriver att de saknar information anger t.ex. Storumans kommun: ”för en kommun är det viktigt att det tydligt framgår vad som är kommunens ansvar för att kunna använda informationen i behovs- och tillsynsplanering och nämndens fortsatta arbete. I dokumentet är detta inte tydligt”.

Sametinget skriver att ”arbetsprogrammet bör beakta: renskötsel samt annan samisk markanvändning och samisk kulturmiljö”.

De flesta svarande anger att Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt har gjort rätt prioriteringar i arbetet framåt.

Arvidsjaurs kommun skriver: ”en av de viktigaste utmaningarna och som måste prioriteras för att få ett långsiktigt hållbart arbete är att tydliggöra/jobba för behovet av finansiering och resurser”.

Kommentar

Vattenmyndigheten tar till sig det som instanserna anger och tar med sig dessa synpunkter in till arbetet med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

1.4.3 Har Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt fångat upp de viktigaste frågorna i respektive delavsnitt? Saknas någon viktig fråga eller information? Eller är det något du anser inte borde prioriteras i arbetet?

1.4.3.1 Delavsnitt 3.1 Den industriella omställningens påverkan på vattenmiljön

Sammanställning

En majoritet av samrådsdeltagarna anser att vattenmyndigheten har fångat de viktigaste frågorna kring den industriella omställningen. Exempelvis skriver Esbo-samråd Finland att vattenmyndigheten gett en grundlig förklaring av effekterna kopplat till etablering och utveckling av industrier i Bottenvikens avrinningsområde samt vattenmyndighetens roll i detta sammanhang. Flera samrådsinstanser lyfter som positivt att utmaningen med hårdgjorda ytor kopplat till den industriella omställningen finns beskrivet i kapitlet.

Ett antal svarande uppmärksammar dock att den industriella omställningen kommer att påverka många delar av samhället och att vattenmyndigheten därför även bör beskriva:

- effekten av ökad bebyggelse kopplat till strandexploatering inklusive muddring, utfyllnader, bryggor och ökad båttrafik.
- effekten av klimatförändringar vid förtätning
- påverkan på avloppsreningsverk vid förtätning
- effekten av dagvattenåtgärder i förhållande till vattendirektivets krav
- påverkan från ökad fartygstrafik samt olycksrisker kopplat till detta
- påverkan från ökad etablering av vindkraft på land och till havs
- påverkan från vätgasproduktion
- påverkan från byggnationen av Norrbottniabanan
- påverkan från ökad gruvprospektering och brytning
- risk för påverkan på våtmarker och bäckar
- områden med lång industriell historia samt behovet att minimera återcirkulation av farliga ämnen.

Att industrin också har ett ansvar att aktivt bidra till en bättre status i miljön samt behovet av att hantera kumulativa effekter av industrisatsningar tas upp upprepade gånger. Skellefteå kommun lyfter behovet av kompensationsåtgärder i närliggande vattenförekomster, även om vattendirektivet inte tillåter dessa. Sorsele kommun menar att det är fortsatt viktigt att skydda områden med höga natur- och kulturvärden, inklusive outbyggda älvar.

Det finns en stor medvetenhet bland de som deltagit i samrådet om att miljö kvalitetsnormer spelar en avgörande roll i samband med enskilda prövningar med koppling till den industriella omställningen. Flera aktörer menar därför att statusklassning och miljö kvalitetsnormer behöver bygga på underlag som är kvalitetssäkrat och granskningsbart. Många instanser menar att flera vattenförekomster med påverkan från exempelvis vattenkraft, markavvattning, gruvindustri, urbana miljöer, hamnar och sjöfart behöver förklaras som kraftigt modifierade. Länsstyrelsen Västerbotten anser att det behöver klargöras i vilken utsträckning olika aktörer ansvarar för att säkerställa att nödvändigt underlag för statusklassning och normsättning finns tillgängligt. Man önskar också klargörande kring ansvar för underlag för uppföljning av verksamhetens påverkan på status samt möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormer i recipienter.

Länsstyrelsen Norrbotten efterfrågar ett förtydligande om kopplingarna mellan kraven som följer av Vattendirektivet (2000/60/EG) och strategiska projekt enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial

(2024/1252). Länsstyrelsen Västerbotten påpekar att det är angeläget att så långt som möjligt samordna och harmonisera genomförandet av Vattendirektivet (2000/60/EG) och naturrestaureringsförordningen (2024/1991). I ett samrådsvar föreslås att beredskap bör ges en särskild rubrik i delavsnittet. I yttrandet från Esbo-samråd Finland lyfts även vikten av att information om vattenförekomsternas status, risk och miljö kvalitetsnormer sammanställs och tillgängliggörs för de med planeringsansvar.

Kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att den industriella omställningen påverkar många delar av samhället.

Flera instanser anser att kraftigt modifierat vatten (KMV) borde tillämpas i större utsträckning och för fler typer av verksamheter. Det är många steg i processen att förklara en vattenförekomst som KMV eller konstgjort vatten (KV), och att fastställa vilka miljö kvalitetsnormer som ska gälla. Arbetet är resurskrävande och vattenmyndigheterna har därför behövt göra en prioritering av vilka typer av verksamheter som ska utredas inför den ordinarie revideringen av miljö kvalitetsnormer år 2027. I första hand kommer vi att fokusera på vattenkraftspåverkade vatten, där arbetet är nära kopplat till den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP), samt vatten som är påverkade av markavvattning inom jordbruket. För andra typer av verksamheter med fysisk påverkan på vatten kan dock frågan om KMV-förklarande komma att aktualiseras när sådana verksamheter blir föremål för prövningar. Sådana fall kommer att hanteras löpande utifrån befintliga vägledningarna.

Vattenmyndigheten dokumenterar och tillgängliggör bedömningar avseende bl.a. påverkan, status, risk och miljö kvalitetsnorm för varje enskild vattenförekomst i databasen VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Vattenmyndigheten arbetar med utvecklingen av en ny version av databasen VISS, I detta arbete ingår det att kartlägga och säkerställa de dokumentationskrav som gäller för olika bedömningar och beslut i vattenförvaltningen.

Vattenmyndigheten välkomnar att underlag som behövs eller som kan vara av betydelse för statusklassning och normsättning lämnas in, särskilt i samband med samråd av reviderade miljö kvalitetsnormer. Vattenmyndigheten uppmärksammar att för det fall att sådant underlag tillkommer i samband med enskilda prövningar finns det en möjlighet enligt 22 kap. 13 § Miljöbalken (1998:808) för prövningsmyndigheter att under vissa förutsättningar rikta en begäran om yttrande till vattenmyndigheten.

Vattenmyndigheten instämmer att kopplingarna mellan kraven i vattendirektivet (2000/60/EG) och kraven i andra EU-rättsakter

behöver tydliggöras i våra beslutsdokument. Vattenmyndigheten är också medveten om att samordningen av genomförandet av vattendirektivet (2000/60/EG) och andra EU-rättsakter behövs för att kunna dra nytta av synergier, inte minst när det handlar om åtgärder.

1.4.3.2 Delavsnitt 3.1.2 Vattenmyndighetens arbete med koppling till den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP)

Sammanställning

Synpunktslämnarna instämmer generellt i att arbetet med koppling till NAP ska prioriteras högt. I synnerhet gäller det översynen av miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster som påverkas av omprövningar. Flera aktörer efterfrågar mer information om hur detta arbete ska genomföras parallellt med samverkan och samordnas med övriga moment och beslut inom vattenförvaltningen.

Vattenregleringsföretagen betonar behovet av att normöversynen sker med god framförhållning. Länsstyrelsen Norrbotten uppmärksammar att det behövs tillräckliga resurser för att genomföra arbetet med en parallell samverkan och normöversyn.

Flera synpunktslämnare menar att det är mycket viktigt att vattenmyndigheten underbygger sina bedömningar och avvägningar utifrån gällande regelverk, beslutade politiska mål samt bästa tillgängliga underlag avseende både vattenkraftens påverkan på vattenmiljöer, vattenkraftens förmågor på olika nivåer både idag och i framtiden, likväl som vilka miljöåtgärder som kan vara möjliga och rimliga att genomföra.

Flera samrådssvar fokuserar på sådana frågor i förhållande till småskalig vattenkraft. Svenska vattenkraftföreningen anser att de regionala samverkansprocesserna ger bra förutsättningar för att ta fram underlag och förankra förbättringsåtgärder och miljö kvalitetsnormer samt efterfrågar en aktiv medverkan från vattenmyndigheterna i dessa processer. Länsstyrelsen Västerbotten menar att större transparens och förståelse för vattenmyndighetens arbete med normöversyn skulle kunna ske genom exempelvis bättre vägledningsmaterial och riktade informationsinsatser. Länsstyrelsen Norrbotten anser att det behövs metoder och goda exempel för normsättning för vattenförekomster som påverkas av värdefulla kulturmiljöer. I ett samrådssvar anmärks att det finns en risk att geografiskt mindre vattendrag och sjöar, som kan ha mycket viktiga ekologiska roller, inte får tillräckligt uppmärksamhet och nedprioriteras när det gäller genomförande av miljöåtgärder.

Kommentar

Det har sedan 2023 varit paus i prövningarna enligt NAP. Under denna period har vattenmyndigheten arbetat intensivt med utveckling av

riktlinjer och metoder avseende förklarande av kraftigt modifierat vatten, statusklassning, åtgärdsanalys samt normsättning inklusive undantag i form av mindre stränga krav för vattenkraftspåverkade vattenförekomster. Arbetet har bedrivits med stor medvetenhet om att ändringar till relevanta regelverk och vägledningar förväntas under 2025. Vattenmyndigheten har varit delaktig i remissprocessen avseende dessa ändringar samt utvecklat dialog och samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät och Energimyndigheten.

Vattenmyndigheten är medveten om att vattenkraftsdammar och andra dammar kan ha betydelse för exempelvis översvämningsrisker och övergödning. Detta beskrivs i Havs- och vattenmyndighetens ”Redovisning av regeringsuppdrag om kunskapssammanställning om dammar” (Havs- och vattenmyndigheten 2021).

Det ingår i arbetet med vattenförvaltning att beakta hur värdefulla kulturmiljöer vid vatten berörs av åtgärder. Det går ofta att hitta lösningar som skapar fria vandringsvägar för vattenlevande organismer samtidigt som kulturmiljövärdena bevaras, till exempel genom tät samverkan mellan olika intressenter och bra kunskapsunderlag och gemensamt arbete. Även om vattenmyndigheterna inte har haft möjlighet att ta ett helhetsgrepp med att fastställa kraftigt modifierade vatten kopplat till kulturmiljövärden under denna förvaltningscykel, så arbetar vi med frågan på olika sätt. Bland annat vägs kulturmiljövärden in i samband med översyn av normsättningen för vattenförekomster där det finns verksamheter som ska prövas inom ramen för nationella provningsplanen (NAP). Vattenmyndigheten och länsstyrelserna utgår från Havs- och vattenmyndighetens ”Vägledning för bedömning av kulturmiljö vid kraftigt modifierat vatten (KMV)” (Havs- och vattenmyndigheten 2024). Om åtgärder skulle få stor påverkan på värdefulla kulturmiljöer kan det också bli aktuellt med undantag i form av mindre stränga krav när miljö kvalitetsnormer ska fastställas.

Det är av yttersta vikt att vattenmyndighetens bedömningar utgår från bästa tillgängliga underlag. Parallella processer för normöversyn och samverkan ger oss förbättrade förutsättningar för framtagande och beaktande av nödvändigt och relevant underlag. Just nu behöver Vattenmyndigheten prioritera normöversyn för provningsgrupper som ligger närmast i tid för provning, för vilka samverkansprocesserna i vissa fall redan är avslutade. Vi tar fram rutiner för att stötta framtagandet och bedömningen av underlag som är relevant för statusklassning och normsättning och välkomnar sådant underlag även i samband med samråd om reviderade miljö kvalitetsnormer.

1.4.3.3 Delavsnitt 3.2 God kunskap om våra vatten, ett viktigt underlag för rätt beslut

Sammanställning

Sammanfattningsvis ligger fokus i synpunkterna på ökad samordning och samverkan, ökade resurser och finansiering samt förbättrade dataflöden mellan olika aktörer.

En majoritet av synpunktslämnarna tycker att de viktigaste frågorna finns med i kapitlet och instämmer i att miljöövervakningen av yt- och grundvatten behöver fortsätta utvecklas. Det behövs även en ökad tydlighet när det gäller roller och ansvar inom svensk miljöövervakning, inklusive egenkontroll, för att klargöra vad som är verksamhetsutövarens ansvar och vad som är statens ansvar när det gäller att ta fram kunskap om status. SGU påpekar att det saknas beskrivning av hur påverkan på grundvatten från förorenade områden, transport och infrastruktur kan minska. Vidare framför SGU att påverkan från jordbruk även behöver lyftas för grundvatten, nu lyfts det huvudsakligen för ytvatten.

Flertalet synpunktslämnare anser att miljöövervakningen kan få ännu större utrymme i förvaltningsplanen. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) instämmer likt övriga i att miljöövervakningen behöver fortsätta utvecklas, men saknar förslag på hur detta kan göras inom befintliga medel.

Flera synpunktslämnare instämmer i att dataflöden från analys till datavårdar behöver förbättras. Bland annat lyfter en kommun att det är otydligt vad kommunerna förväntas leverera och att rapportering av data är tidskrävande och kostsamt. Sveriges kommuner och regioner (SKR) påpekar att det måste bli förenklade processer vid inrapportering av data och tydligt vilka uppgifter kommunerna förväntas bidra mer och när.

SGU framhåller nyttan med att data från till exempel företagens egenkontroll, provtagning inom förorenade områden och inför nyetableringar kan samlas in och tillgängliggöras på nationell nivå, för att ge vattenförvaltningen ökad tillgång till miljöövervakningsdata. SMHI tar upp att tillgång till flödes- och vattenståndsdata från verksamhetsutövare kan förbättra underlagen och önskar rutin och ansvarsfördelning kring insamling av hydrologiska data.

Länsstyrelsen Norrbotten framför att nedläggningen av vattentäktsarkivet medför stora konsekvenser i vattenförvaltningsarbetet och att det behövs en sammanhållen miljödataförvaltning för att uppfylla vattendirektivets krav och syften. Länsstyrelsen Västerbotten framför att det är mycket svårt att via tillsynen ställa krav på verksamhetsutövare att inom ramen för sin egenkontroll ta fram mätdata som kan användas för statusbedömning. De ser stort behov av förtydligande från Havs- och vattenmyndigheten avseende vilka uppgifter relaterade till miljö kvalitetsnormen för vatten som är rimliga att kräva in.

Flera synpunktslämnare instämmer i att vattenskyddsområden behöver

upprättas och utvecklas, men både kommuner och länsstyrelser framför att det kräver ökade resurser. Lantbrukarnas riksförbund (LRF) lyfter att man vid inrättande av vattenskyddsområden även bör kommunicera med och inhämta kunskap av de som brukar marken och som har stor lokalkännedom. Vidare påpekar LRF att det nya geopolitiska läget ställer skarpa krav på ökad beredskap för att samhället skall kunna fungera vid olika sorters kriser. Det fortsatta samrådet skulle tjäna på att fördjupa sig i hur detta rimligen kan komma att påverka vattenförvaltningen.

Även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tar upp att dricksvattenförsörjningen är en samhällsviktig funktion och att vattenresurserna måste förvaltas på ett hållbart sätt för att kunna säkerställas även under höjd beredskap. Länsstyrelsen Norrbotten påpekar att hänsyn till vattentäkter behöver tas i områden som kan komma att påverkas av skogsavverkning.

SGU håller inte med om att arbetet med dricksvattendirektivet är något helt nytt, förutom tillkommande parametrar, utan att det kan likställas med vattenförvaltningens riskbedömning för skyddade områden (dricksvatten). SGU ser gärna att översikterna understryker vikten av att använda den information som redan finns att tillgå inom arbetet med vattenförvaltningen och efterlyser mer samordning mellan momenten. Både SGU och SMHI lyfter att det behövs kunskap om vattenuttag och vattenåterföring i samtliga vattendistrikt.

Svenskt vatten betonar vikten av en tydlig process och samordning kring arbetet med dricksvattendirektivet och att det är viktigt med samarbete mellan olika aktörer för att till exempel identifiera synergieffekter i utförandet av arbetet.

Några enstaka samrådsinstanser har lyft oro kring kraven i nya avloppsdirektivet och att det är viktigt att tidplaner i de olika direktiven synkroniseras.

Kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att synpunktslämnarna i stor utsträckning instämmer i vår bedömning av behoven av utveckling och ökad finansiering för miljöövervakning och dataförsörjning.

Vattenmyndigheten deltar i olika samverkansforum kopplat till miljöövervakning tillsammans med centrala myndigheter och länsstyrelser. Syftet är att utveckla och samordna själva miljöövervakningen, men även samverka om frågor om datainsamling och datalagring. Vattenmyndigheten ansvarar inte själva för datainsamling och lagring av miljöövervakningsdata. Arbetet pågår hos bland andra Havs- och vattenmyndigheten och SGU för att nationella datavärddar i större utsträckning ska kunna ta emot data från fler aktörer,

exempelvis kommuner och verksamhetsutövare. En utmaning i det arbetet är att se till att data som ska rapporteras håller tillräckligt bra kvalitet och uppfyller de krav som finns.

Vattenmyndigheten bemöter inte frågor kopplat till andra direktiv, specifikt avloppsdirektivet i denna sammanställning.

När det kommer till implementeringen av dricksvattendirektivet har de delar som vattenmyndigheterna ansvar för kopplat till grundvatten, inkorporerats i ordinarie grundvattenförvaltning. Arbetet med inkorporeringen av dricksvattendirektivet med ytvattenförvaltningen har inte kommit lika långt, delvis till följd av avsaknad av nationella föreskrifter. Vattenmyndigheterna samverkar dock med Havs- och vattenmyndigheten och arbetet går framåt.

1.4.3.4 Delavsnitt 3.3 Tydliggöra vattnets värde för samhället **Sammanställning**

Flera av samrådssynpunkterna handlar om att vattenmyndigheterna bör lägga större tyngd på vattnets samhällsekonomiska värde och att informationen i samrådshandlingen är otillräcklig.

Umeå kommun framför att kapitlet är för kort och saknar beskrivningar av värden som är specifika för Bottenvikens vattendistrikt. Skellefteälvens vattenregleringsföretag menar att beskrivningen av vattnets värde är inkomplett, och betonar nyttan av kraftproduktion kopplat till grön omställning. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) noterar att samrådshandlingen inte omfattar livsmedelsproducerande djurs hälsa eller vattenkvalitetens indirekta påverkan på livsmedelskvaliteten. Sametinget betonar vikten av att produkter och produktionsformer som tär på naturresurser inklusive vatten i Sápmi ska minimeras, och att traditionell kunskap tas till vara.

Vissa synpunkter riktas mot vattenmyndigheternas underlag för uppskattningar av vattnets samhällsekonomiska värde.

LRF beskriver att de värderingsstudier förbundet har studerat indikerar att betalningsviljan för förbättrad vattenkvalitet är högre hos människor i tätorter än på landsbygden. Eftersom människor i landsbygd i högre grad berörs av åtgärder betonar LRF att det inte är rimligt att låta landsbygdsbor ta kostnaden för dessa åtgärder på vag grund. Naturskyddsföreningens lokalföreningar i distriktet efterfrågar mer konkreta referenser till uppskattningar av vattnets samhällsekonomiska värde. Finsk-svenska gränsälvscommissionen pekar på vikten att i värderingsuppskattning redogöra för osäkerheter som beror på klimatförändringar. Riksantikvarieämbetet påtalar behovet av att inkludera samhällsintressen som kulturmiljö i vattenmyndigheternas konsekvensanalyser.

Kommentar

Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt välkomnar det stora engagemanget i kapitlet om vattnets samhällsekonomiska värde. I nästa förvaltningscykel utförs en mer detaljerad analys av vattenförvaltningens ekonomiska aspekter, och ett stort arbete pågår nu med att utveckla nya metodverktyg. Bland annat har vattenmyndigheterna i samverkan med Energimyndigheten och Svenska Kraftnät tagit fram uppskattningar av värdet av kraftproduktion och reglerkraft för att bättre kunna väga åtgärdsnytta mot åtgärdskostnader i vatten som är påverkade av vattenkraft. Dessa uppskattningar utgör delunderlag för normsättning i dessa vattenförekomster.

De värderingsstudier som vattenmyndigheterna i dagsläget utgår från för att uppskatta nyttan av att uppnå god ekologisk status i vattenförekomster, i första hand Havs- och vattenmyndighetens rapport 2019:23 "Det ekonomiska värdet av vattenkvalitetsförbättringar" (Havs- och vattenmyndigheten 2019:23), täcker i viss mån de samhällsekonomiska värden som olika aktörer betonar i sina synpunkter på samrådsunderlaget. Inför nästa förvaltningscykel får vattenmyndigheterna tillgång till uppdaterade värderingsstudier som tillåter en mer detaljerad och nyanserad diskussion kring betalningsvilja för åtgärder, bland annat utifrån vilken typ av miljöpåverkan som adresseras, och utifrån vilken typ av vattenförekomst som avses. I dessa studier kommer det också redogöras hur respondenter är representativa för Sveriges befolkning i helhet.

1.4.3.5 Delavsnitt 3.4 Vidareutveckla samverkan och dialog

Sammanställning

Synpunktslämnare på alla nivåer påpekar att samverkan och samordning är centralt för framgångsrikt arbete med vattenfrågor.

Tillväxtverket noterar både gemensamma utmaningar och regionala specifika utmaningar i underlagen från de olika vattendistrikten. "Vi ser gärna att den ömsesidiga samverkan mellan vattenmyndigheterna synliggörs tydligare i både frågor som är gemensamma utmaningar såsom hantering av PFAS, omvandling/utveckling av äldre industrimiljöer och beredskapsfrågor och i de frågor där stöd kan finnas i ett annat vattendistrikt såsom hantering av större exploateringar och ökad befolkningstillväxt."

Jordbruksverket påpekar att arbetet inom vattenförvaltningen exempelvis borde samordnas med arbetet med naturrestaureringsförordningen (2024/1991) och anser att det är en viktig fråga som saknas i det samrådsunderlaget. "Det är även viktigt att vattenmyndigheterna i det fortsatta arbetet med åtgärdsprogram för

vatten tar hänsyn till målen för livsmedelsstrategin eftersom det finns stor potential för synergieffekter men också områden med målkonflikter”.

Skogsstyrelsen framför att det kan finnas ytterligare behov av samverkan, till exempel för att identifiera synergier och konflikter mellan vattenförvaltningen och andra styrinstrument, såsom EU:s naturrestaureringsförordning, vilken hittills endast nämnts i Bottenvikens samrådsunderlag. Sveriges Hembygdsförbund (SHF) pekar på att begrepp som sociala värden och rekreation nästan helt saknas i samrådsunderlagen, trots att dessa är centrala för hembygdsrörelsen och för det gröna kulturarvet.

SKR konstaterar att för ett lyckat åtgärdsarbete som genomförs per avrinningsområde krävs det stora samverkansinsatser mellan kommuner, länsstyrelser och berörda myndigheter. De anser att detta bör reflekteras i det kommande åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen i större utsträckning.

Kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att samverkan och samordning är viktigt för arbete med vattenfrågor eftersom vattenfrågorna ofta är gränsöverskridande både geografiskt och över verksamhetsgränser. Samverkan behövs såväl inom som mellan organisationer med olika ansvarsområden.

Vattenmyndigheten tar i det fortsatta arbetet med förvaltningsplan och åtgärdsprogram med sig synpunkten att rekreation och sociala värden har omnämnts mindre än andra frågor i samrådsunderlaget.

1.4.3.6 Delavsnitt 3.5 Underlag och stöd för ökat åtgärdsgenomförande

Sammanställning

En vanligt återkommande synpunkt gäller finansiering av åtgärdsgenomförande. Både kommuner och myndigheter har lyft att de är positiva till att detta poängteras i samrådshandlingen. Länsstyrelsen anser att det är korrekt att fokusera mer på åtgärdsgenomförande och önskar ett konkretiserande av hur åtgärdsarbetet ska gå till. Boverket konstaterar att det är korrekt att vidhålla fokus på fysisk planering och hur MKN kan hanteras i översikts- och detaljplanering. Det poängteras även att de ökade riskerna för torrläggning och översvämning på ett bra sätt lyfts i samrådshandlingen.

LRF anser att det behöver tydliggöras vilka åtgärder som ska genomföras och hur de ska finansieras.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen anser att naturområden, speciellt

våtmarker, som ligger utmed Torneälven och i Norrbottens län ska lyftas i högre utsträckning då de står för en tredjedel av Sveriges våtmarker, fyller en viktig funktion för att stabilisera vattenflöden och lagrar stora mängder kol.

Jordbruksverket anser att det är viktigt att stad och land hanteras i ett sammanhang. Hanteringen av dagvatten i staden påverkas av vatten från landsbygden uppströms och får konsekvenser för landsbygden nedströms. Det nuvarande underlaget fokuserar på översvämningar i stadsmiljö.

Statens geotekniska institut (SGI) önskar en tydligare koppling mellan åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och åtgärder för klimatanpassning, och att det skapas synergier mellan dessa åtgärder genom en samordnad strategisk planering för avrinningsområden och längs kuststräckor.

SKR framför att det saknas en sammanhållen åtgärdsplanering för att man i ett avrinningsområdesperspektiv ska kunna hantera åtgärdsbehovet på en kommunal nivå. Man behöver även stärka den övervakning som sker hos länsstyrelser och andra myndigheter för att underlätta kommunernas åtgärdsplanering. Att ålägga kommunerna nya obligatoriska uppgifter utan att klargöra hur finansieringen ska gå till strider mot den kommunala finansieringsprincipen. Flera kommuner upprepar deras synpunkt.

Boverket kommenterar kring svårigheter gällande hur MKN ska implementeras i kommunernas detaljplanering. Det finns åtskilliga juridiska begränsningar för vad som förväntas utifrån kommunernas detaljplaner och förvaltningsplan och åtgärdsprogram behöver spegla detta för att inte sätta orealistiska förväntningar gällande vad kommunerna kan åstadkomma via sina översikts- och detaljplaner.

Kommentar

Vattenmyndigheten noterar att frågan om resurser är ett återkommande problem för åtskilliga åtgärdsmyndigheter och tar med sig detta till dialog med berörda myndigheter och Regeringskansliet. Det sker kontinuerlig samverkan samt informationsträffar och informationsutskick gällande hur åtgärdsarbetet ska utvecklas och hur det kan genomföras. Vattenmyndigheten arbetar ständigt med att förbättra de underlag som finns som stöd samt samarbetar med länsstyrelserna för att erbjuda utbildning gällande effektivt åtgärdsgenomförande och hur man söker resurser. Hur detta arbete och samverkan ska ske är ständigt under utveckling och vattenmyndigheten tar till sig att Boverket, MSB och SGI kan vara mer involverade i vår utveckling av underlag och utformning av åtgärdsprogrammet.

Att planera åtgärder för ett avrinningsområde är ett omfattande och svårhanterligt arbete både för kommuner och länsstyrelser. Vattenmyndigheten bekräftar detta och ska fortsätta att försöka ta fram strukturer och samverkanssystem som kan stödja åtgärdsmyndigheterna i deras planering. Däremot är det inom vattenförvaltningen kommunernas ansvar att se till att de har tillräckliga resurser för att bedriva sin verksamhet så att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas, till exempel genom tillsynsavgifter, VA-taxa och skattesatser, samt genom att tillämpa principen om att förorenaren betalar (polluter pays principle, PPP). Angående den kommunala finansieringsprincipen så menar vattenmyndigheterna mot denna bakgrund att den inte aktualiseras, eftersom åtgärderna riktade till kommunerna inte innebär några nya uppdrag utan är förtydliganden och prioriteringar av uppdrag som kommunerna redan har. Att kommunerna ska säkerställa att miljökvalitetsnormerna följs och uppfylls inom sitt verksamhetsområde ingår i kommunernas ordinarie verksamhet enl. 5 kap. 3 § miljöbalken (1998:808).

1.4.3.7 Delavsnitt 3.6 Vattenförvaltning i ett förändrat klimat Sammanställning

Flera av synpunktslämnarna håller med om att klimatförändringarna är en viktig fråga i Bottenvikens vattendistrikt, och några önskar att beskrivningen kunde utvecklas ytterligare. Några efterfrågar en högre detaljnivå med ytterligare fokus på hur klimatförändringarna förväntas påverka alla delar av vattenmiljön.

Deltagare i Esbo-samråd Finland anser att sammanfattningen i kapitlet är en bra utgångspunkt för att beakta klimatförändringar i vattenförvaltningsplaner. De anser också att man bör sträva efter att hantera effekterna av klimatförändringar mer i detalj i vattenförvaltningsplanerna. Vidare anges att planen ger en bra utgångspunkt för att förbättra vattenförvaltningen.

LRF påpekar att det finns en politisk vilja att öka livsmedelsproduktionen i norra Sverige och att det bör beaktas. De menar även att frågan mellan ökad livsmedelsproduktion och ökade utsläpp av växtnäring och växtskyddsmedel är komplex. Esbo-samråd Finland håller med om att förändringar i jordbruksverksamhet bör beaktas. De menar att det är viktigt att minimera effekterna av klimatförändringar, med fokus på vattenskydd. Även Umeå kommun tycker att det är bra att jordbruket lyfts, men att arbetet också behöver inkludera industri och urbana miljöer, med exempelvis dagvattenfokus. Naturskyddsföreningen anser att intensifierat skogsbruk också bör tas med.

Kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att klimatförändringarna är en viktig fråga i Bottenvikens vattendistrikt, och att vissa instanser skulle önska en mycket detaljerad beskrivning av alla kända effekter av ett förändrat klimat. Denna samrådshandling är just en översikt och därför gjordes en kort och översiktlig beskrivning av klimatförändringarna i distriktet. Till kommande arbete med förvaltningsplanen tar vi med oss hur och i vilken utsträckning beskrivningarna kan utvecklas.

1.4.4 Har du konkreta förslag på hur arbetet kan utvecklas ytterligare för respektive delavsnitt?

1.4.4.1 Delavsnitt 3.1 Den industriella omställningens påverkan på vattenmiljön

Sammanställning

Den industriella omställningen kommer att påverka många delar av samhället och det har inkommit synpunkter att vi även bör beskriva:

- Problematiken med MKN i områden med många industrier, till exempel Svartön i Luleå kommun samt hur man ska jobba med kumulativa effekter av industrisatsningarna samt svåra föroreningar som uran.
- Behov av kompensationsåtgärder i närliggande vattenförekomster.
- Påverkan från jordbruksmarkers avvattningsystem samt vikten att värna om jordbruksarealen för att behålla produktionsresurserna i distriktet vid den industriella omställningen.
- Hur naturbaserade lösningar, till exempel våtmarker, kan användas som åtgärder för dagvattenpåverkan

Några synpunktslämnare lämnar förslag på hur man kan underlätta möjligheten att beakta vattenförvaltningen i planerings- och tillståndprocesser. Exempelvis bör väsentlig information om vattenförekomster sammanställas på relevant planeringsnivå. Det bör också ske samordningsåtgärder för att hantera kumulativa effekter, samordning av industriernas åtgärdsarbete samt vägledning kring hur utspädning av miljögifter ska tillämpas, så att "ickeförsämringskravet" inte blir svårare att efterleva. Behovet av en tydligare lagstiftning kopplat till dagvattentillsyn lyftes också, samt att dagvattenhantering bör utredas för större områden för att gynna detaljplaneprocesser.

Kommentar

Vattenmyndigheten tar med sig förslagen på hur arbetet kan utvecklas och fortsätter arbeta med dessa frågor. Behoven och problematiken som beskrivs av några samrådsinstanser, exempelvis gällande kompensationsåtgärder samt planerings- och tillståndprocesser, berör flera myndigheter samt i vissa fall en förändrad lagstiftning.

Vattenmyndigheten ser över vilka möjligheter som finns inom detta område, för att stimulera en ändamålsenlig vattenförvaltning.

1.4.4.2 Delavsnitt 3.2 God kunskap om våra vatten, ett viktigt underlag för rätt beslut

Sammanställning

Flera synpunktslämnare framför att staten behöver avsätta tillräckliga medel för miljöövervakning för att förbättring och utveckling ska kunna åstadkommas. Vidare framförs att ökat samarbete inom avrinningsområden behöver stärkas och att "förorenaren betalar"-principen bör beaktas i större utsträckning.

SKR lyfter behovet av att staten samordnar sig och säkerställer att det finns ett system för lagring av data där kommunerna kan bidra på enklast möjligast sätt.

Länsstyrelsen Norrbotten påpekar att det behövs förtydliganden för att klargöra vad som är verksamhetsutövarens ansvar och vad som är statens ansvar när det gäller underlag för att bedöma status.

Deltagare i Esbo-samråd Finland och Lapin ELY-keskus lyfter särskilt vikten av gränsöverskridande samarbete inom miljöövervakning, och föreslår ett gemensamt övervakningsprogram för hela det internationella vattenförvaltningsområdet. Man understryker att det är viktigt att utveckla och standardisera miljöövervakningen i vattenområden som är gemensamma för Sverige och Finland.

MSB framför att de på sin hemsida har underlag som kan användas i arbetet med dricksvattendirektivet, till exempel översvämningssportalen och stabiliseringskarteringen.

Säkerhetsaspekter gällande dricksvatten och råvatten är något som bör ingå i den kommande förvaltningsplanen. Finsk-svenska gränsälvscommissionen föreslår bland annat att ett utvecklingsmål bör vara analys av potentiella reservdricksvattenkällor. Umeå kommun tar upp säkerhetsaspekten som en viktig fråga med tanke på de skyddsvärda och/eller sekretessbelagda uppgifter som samlas in och hanteras.

Naturskyddsföreningen anser att texten om miljöövervakning behöver konkretiseras. Det bör förtydligas vad handlingsplanen för Full Koll handlar om och vilka brister som behöver åtgärdas för att få en förbättrad övervakning.

Länsstyrelsen Västerbotten önskar stöd i arbetet med att uppmuntra verksamhetsutövare att rapportera in miljöövervakningsdata. Till exempel att vattenmyndigheterna och svensk miljöövervakning gör tydligt vilka uppgifter som behöver levereras till datavärd och vad nyttan är med en samlad dataförvaltning för både det allmänna och för enskilda

verksamhetsutövare. Det kan till exempel gälla vilka ämnen som bör undersökas, hur provtagningen måste gå till för att vara användbar, var provtagningen ska ske och i vilket format den ska lämnas in och till vem.

SGU föreslår att översikten kompletteras med information om att våtmarker under vissa förutsättningar kan fungera som tillflöde till en grundvattenresurs med hänvisning till SGU:s rapport "Geologins betydelse vid våtmarksåtgärder-sätt att stärka tillgången på grundvatten".

Kommentar

Vattenmyndigheterna tar med sig de inkomna utvecklingsförslagen. När det gäller stöd i hur miljöövervakningen ska gå till arbetar vattenmyndigheterna med övervakningsprogram som ska beskriva just kraven på miljöövervakningen. Vidare har nationella myndigheter samt länsstyrelserna gemensamma programbeskrivningar om hur övervakning ska utföras och bearbetas. Dessa bör kunna användas som stöd i samtal med verksamhetsutövare.

1.4.4.3 Delavsnitt 3.3 Tydliggöra vattnets värde för samhället Sammanställning

Vattenmyndigheterna har mottagit ett flertal förslag på hur arbetet med att tydliggöra vattnets värde för samhället kan utvecklas ytterligare. I vissa fall har förslagen berört kapitlets utformning i breda drag. Exempelvis efterfrågar Kalix kommun en utvecklad och problematiserande diskussion om vattnets värde. Umeå kommun föreslår också att beskrivningar av vattnets värde skulle kunna inkluderas som motiveringar till andra kapitel i Förvaltningsplanen, snarare än i ett separat kapitel.

I andra fall har synpunkterna fokuserat på kapitlets innehåll med detaljerade förslag. Deltagare i Esbo-samråd Finland och Naturskyddsföreningen har lämnat synpunkter med förslag om underlag gällande vattnets sociala värde och värdet av rekreations-, natur- och fisketurism. Säfsjö Sportfiskeklubb menar på ett liknande sätt att värdet av ett intakt älvsystem ofta förbises, och betonar nyttan av en fullständig restaurering av ekosystem och återetablering av vandrande fisk, tillsammans med rekreation, turism och hälsofördelar. Även Sorsele kommun betonar värdet av natur- och fisketurism kopplat till vatten. Umeå kommun pekar på rådande problem med minskande populationer av strömming och rovfisk som skapar obalans i ekosystem och drabbar fisket och sälpopulationen.

Naturskyddsföreningen ger flera exempel på företag, arbetstillfällen och intäkter från besöksnäring med koppling till vatten i norra Norrland för uppskattningar av vattnets samhällsekonomiska värde.

Kommentar

Vattenmyndigheterna är medvetna om utmaningar kopplade till att på ett heltäckande och robust sätt beskriva nyttor och kostnader gällande vattenkvalitet. I Bottenvikens vattendistriks nuvarande åtgärdsprogram finns en osäkerhets- och känslighetsanalys kopplat till åtgärdsprogram, och i nuvarande förvaltningsplan finns resonemang kring osäkerheter kopplade till bland annat påverkansbedömningar och statusklassning av vattenförekomster. Dessa texter kommer att ses över inför kommande vattenförvaltningscykel. Att beräkna specifika monetära nyttor och kostnader kopplade till åtgärder i enskilda vattenförekomster, exempelvis effekter på specifika fiskbestånd eller ekosystemtjänster som gynnar enskilda näringar, kräver resurser som i dagsläget saknas. Men vattenmyndigheterna utvecklar för närvarande metoder för att på ett systematiskt och konsekvent sätt kvalitativt beskriva betydande effekter som är svåra att värderas monetärt. Värderna som fiske- och naturturism, kulturmiljöer och livsmedelskvalitet kommer att beaktas i dessa metoder.

1.4.4.4 Delavsnitt 3.4 Vidareutveckla samverkan och dialog Sammanställning

Flera aktörer uttrycker att samverkan är grundläggande men att det finns brister i hur den är organiserad. Det finns även synpunkter som lyfter fram behovet av att stärka genomförandet av konkreta åtgärder. Det har även inkommit förslag om att uppdatera kontaktuppgifter och information på vattenmyndigheternas hemsida vattenmyndigheterna.se och att kulturmiljöfrågorna bör integreras i arbetet med vattenförvaltning.

Tillfrågade kommuner och organisationer upplever att strukturen för samverkan är otydlig och efterfrågar tydliga uppdragsbeskrivningar, dialog, forum och agendor. De nämner rådgivning till verksamhetsutövare som ett utvecklingsområde. Umeå kommun efterfrågar mer ändamålsenliga utbildningar, och nämner en klimatanpassningsworkshop i Lycksele 2024 som ett lyckat exempel. Skellefteå kommun vill ha fler träffar om finansieringsmöjligheter för åtgärder.

Region Västerbotten nämner i sina synpunkter att de arbetar tillsammans med övriga regioner i Norra Sverige och har startat ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå. Där nätverket fokuserar på diskussion och analys av EU-politikens effekter på norra Sverige.

Ett flertal synpunkter berör vattenråden som anses vara viktiga aktörer med potential, men som saknar lokal förankring och engagemang i vissa områden. Det efterfrågas ökad samordning med fler träffar och fokus på stöd till åtgärder. En synpunkt är att vattenrådets mandat är otydligt,

och att areella näringar idag representeras dåligt i vattenråden.

Tillfrågade kommuner vill bland annat stärka samarbetet mellan vattenpolitiker och tjänstemän, och föreslår en motsvarande funktion på tjänstemannanivå (kommunalt).

Tillfrågade länsstyrelser vill se mer fokus på kumulativa effekter, exempelvis av skogsavverkningar nära vattenförekomster. De betonar att åtgärder riktade till länsstyrelserna måste vara realistiska och ligga inom deras mandat. De efterfrågar mer dialog även på handläggarnivå mellan vattenmyndighet och länsstyrelser för att skapa förståelse och förankring av åtgärder. Länsstyrelsen Västerbotten efterfrågar samverkan inom etablerade myndighetsstrukturer för att säkra acceptans för åtgärdsprogrammen. Länsstyrelsen Norrbotten framhåller behovet av samverkan i recipientkontroll.

Tillväxtverket anser att regionerna behöver involveras mer i framtagande av förvaltningsplaner. Arbete med regionala utvecklingsstrategier och regional strategisk planering kan komplettera arbetsprogrammen. Den regionala nivån är viktig inte minst vad gäller samhällsekonomiska bedömningar, planering inom avrinningsområden och koppling till regional utveckling och regionalpolitiska vägval. Det finns också relevans kopplat till strategier och frågor kring beredskap, livsmedel, vattenförsörjning och besöksnäringen.

Svenskt Vatten anser att vattenmyndigheterna bör etablera en strategisk dialogprocess i alla fem vattendistrikt inför kommande samråd om förvaltningsplaner och åtgärdsprogram. Dialogen skulle skapa förståelse hos och etablera kontaktvägar till landets VA-organisationer och kan undanröja eventuella hinder inför kommande samråd. En sådan dialogprocess kan exempelvis genomföras som remisseminarier.

En återkommande synpunkt är behovet av stärkt samverkan mellan Sverige och Finland kring gränsvattendrag där ett konkret inspel är att det vore användbart om Finland deltar i SOVA-förfarandet. Deltagare i Esbo-samråd Finland framhåller att gemensam tidsplanering och samordning är viktig, särskilt för Torne älv och Bottenviken. Lapin ELY-keskus påpekar behovet av att samordna vattenförvaltningsmål med mål för grön omställning.

Finsk-svenska gränssälvskommisionen nämner att Sverige inte tagit fram ett eget vattenförvaltningsmaterial för det internationella området och berättar vidare att avgränsningen av vattenvårdsområdet och samordningen av tidtabeller inte genomförts på det sätt som gränssälvöverenskommelsen avser.

Skogsstyrelsen föreslår att ett arbete med att identifiera synergier och konflikter mellan vattenförvaltningen och andra styrinstrument som

EU:s naturrestaureringsförordning.

Kommentar

Vattenmyndigheten tar till sig synpunkterna kring hur samverkan är organiserad och att det finns en önskan att styra arbetet mot konkreta åtgärder. Vi tar till oss att det finns en önskan om att samverka ytterligare när det kommer till olika typer av förvaltningsplaner samt att man lägger upp strategiska processer för den dialog som ska genomföras vid denna samverkan. Vi uppmärksammar synpunkten att hemsidan kan förbättras. Vattenmyndigheternas webbsida (Vattenmyndigheterna.se) är under genomlysning och vi planerar att uppgradera den inom närmaste åren. Vi noterar även att det inkommit synpunkter kring kulturmiljöfrågor och dess integrering i vattenförvaltningen.

Vattenmyndigheten tar till sig synpunkterna om att vattenpolitikernas roll och mandat behöver tydliggöras. Vi uppmärksammar att dialog, forum, nätverk och agendor är mycket viktiga delar för samverkan i vattenfrågor och att riktade utbildningar kan göra skillnad. Vattenmyndigheten har tagit fram en utbildning för kommunpolitiker och tjänstemän. Utbildningen är anpassad för förvaltningscykel 2022–2027 och ger en grundläggande kunskap kring vattenförvaltning och de sex åtgärder som ligger inom kommunernas ansvar under perioden 2022–2027.

Vattenmyndigheten håller med om att vattenrådets arbete och samverkan är viktiga delar i vattenförvaltningen. Vattenråden är aktiva i olika grad. Vattenmyndigheten styr inte över vilka som ingår i vattenråden eller vilka områden som prioriteras, men har möjlighet att ge stöttning och rådgivning genom att ha fasta kontaktpersoner för varje vattenråd och genom vår handledning. I det fortsatta arbetet tar vattenmyndigheten till sig synpunkterna om att vattenrådets roll bör förtydligas. Handledningen till vattenråden kommer att omarbetas under de närmaste åren och vi tar med oss de förslag som inkommit om hur vattenråden kan öka sin samverkan med andra organisationer.

Vi uppmärksammar att länsstyrelserna vill se mer fokus på kumulativa effekter samt behöver rådighet för att kunna genomföra åtgärder i åtgärdsprogrammet. Vi tar till oss de förslag som rör förbättringar kring intern och extern samverkan.

Vattenmyndigheten instämmer att det gränsöverskridande arbetet är viktigt eftersom påverkanstryck på vattenförekomster sträcker sig över både nationsgränser och över samhällsfrågor som grön omställning. Vi önskar dock poängtera att även om Finland har utsett Torne älvavrinningsområde som ett internationellt vattendistrikt har det inte skett på den svenska sidan. Vi har heller inte möjlighet att helt samordna våra tidsplaner då mycket är beroende av politiska beslut och praktiska

begränsningar i hur vi genomför arbetet med vattenförvaltningen. Det sker dock en regelbunden samordning för att i så stor utsträckning som möjligt stämma av underlag och statusklassning kopplat till vattenförekomsten.

Vattenmyndigheten håller med om att ett arbete med att identifiera konflikter och synergier mellan styrinstrument är mycket viktiga delar för en effektiv vattenförvaltning.

1.4.4.5 Delavsnitt 3.5 Underlag och stöd för ökat åtgärds genomförande

Sammanställning

Det har de senaste åren blivit ett ökat fokus på dricksvattenskydd. Ett hinder för att möta detta fokus är bristen på resurser och flera kommuner föreslår riktade medel specifikt gällande detta arbete. En viktig motivationsfaktor för kommunerna uppges vara konkreta förslag på hur man ska arbeta med åtgärder eller exempel där man ser åtgärder haft god effekt. Det här är något som synpunktslämnarna anser att vattenmyndigheten skulle kunna försöka erbjuda.

LRF anser att ett sätt att komma framåt i åtgärdsarbetet är att se över om det finns bakgrundshalter som i större utsträckning kan påverka satta miljö kvalitetsnormer samt om det finns utrymme att sätta fler undantag.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen föreslår att upprättande av nya vattenskyddsområden samt övervakning och tillståndsprövning i större utsträckning skulle kunna finansieras genom tillstånds- och övervakningsavgifter.

En länsstyrelse önskar ett konkretiserande av hur åtgärdsarbetet ska gå till. I nuläget blir det i många fall svårt att få till åtgärder, vilket är viktigt för att vi ska nå god status. Det som efterfrågas är reella åtgärder samt uppföljning av dessa. De ser positivt på att digitala åtgärdsunderlag tagits fram på nationell nivå, då olika län har olika förutsättningar att ta fram egna lösningar. De påpekar också fördelen för kommuner och verksamhetsutövare som berörs av länsöverskridande avrinningsområden att underlagen ser ut på samma sätt. Vattenmyndigheten behöver därmed i större utsträckning informera om detta.

Boverket anser att vattenmyndigheternas digitala åtgärdsunderlag med fördel skulle kunna utvecklas baserat på Boverkets vägledning: "Hantera MKN i översiktsplaneringen" och "Att följa MKN i detaljplanering" (Boverket 2024).

Jordbruksverket anser att större fokus behöver läggas på den typ av

översvämning som orsakar skada i jordbruket. Översvämning behöver inte vara över marknivå för att påverka jordbruksproduktion eftersom grödornas rötter är beroende av syre. Vid grundvattennivåer som når tre till fem decimeter från markytan och varar i mer än tre dygn finns risk att skörden helt förstörs. Även översvämning en kortare tid kan leda till lägre avkastning. I arbetet med vandringshinder och konnektivitet behöver hänsyn tas till att det kan leda till ökad smittspridning inom jordbruket.

SGI önskar en tydligare koppling mellan åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och åtgärder för klimatanpassning, och att det skapas synergier mellan dessa åtgärder genom en samordnad strategisk planering för avrinningsområden och längs kuststräckor. SGI ser gärna att vattenmyndigheten i det fortsatta arbetet betonar vikten av naturbaserade lösningar.

SKR ser i likhet med vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66) ett stort behov av att stärka den lokala åtgärdsplaneringen och att denna behöver ske avrinningsområdesvis i nära samarbete mellan berörda statliga myndigheter och kommuner. För att skapa en sådan planering anser SKR att det behövs både en ändamålsenlig finansiering och en omorganisering av vattenförvaltningen i Sverige i linje med vattenförvaltningsutredningens förslag.

Kommentar

Vattenmyndigheten avser att arbeta löpande med goda exempel gällande åtgärds genomförande under den fortsatta samverkan med kommuner och länsstyrelser.

När det kommer till de fokusområden som Boverket, Jordbruksverket, MSB och SGI lyfter fram är det något vattenmyndigheten tar med till kommande arbete med förvaltningsplaner och åtgärdsprogram samt inför planerad samverkan.

Vattenmyndigheten tar till sig av SKR:s synpunkter och ska se vad som är möjligt att hantera inom ramen för FP/ÅP.

1.4.4.6 Delavsnitt 3.6 Vattenförvaltning i ett förändrat klimat Sammanställning

Flera av samrådsinstanserna lyfter behovet av helhetsperspektiv, samverkan, lång framförhållning och strategisk planering när det gäller klimatförändringarna. Kalix kommun efterfrågar mer tydlighet gällande stöttning av kommunerna i arbetet med det förändrade klimatet. SGU anser att det är viktigt att föra fram hur arbetet inom vattenförvaltningen kan samordnas med klimatanpassningsarbetet i syfte att uppnå synergieffekter och minimera målkonflikter. SGI

instämmer med detta och menar att en gemensam ansats mellan vattenförvaltningen och klimatanpassningsarbetet kan stärka utvecklingsarbetet. Deltagare i Esbo-samråd Finland uppmärksammar de påfrestningar som uppstår till följd av behovet av att mildra klimaförändringarna och, å andra sidan, de påfrestningar som uppstår till följd av behovet av att säkra material- och energisjälvförsörjning, något som även andra instanser lyfter SMHI påpekar att vissa åtgärder kräver lång framförhållning både i planering och genomförande för att effektivt möta de utmaningar som klimaförändringen medför.

Umeå kommun anser att fokus borde ligga på de utmaningar som klimaförändringar ger upphov till idag, till exempel översvämningar, erosion och kraftigt varierande grundvattennivåer. De önskar utveckla resonemanget om grundvattnet med tanke på förändrade förutsättningar för grundvattenbildning. Naturskyddsföreningen vill också se att det tydliggörs att det finns en ökad risk för översvämningar i ett förändrat klimat. MSB menar att arbetet med att tydliggöra kopplingen mellan EU:s vattendirektiv och översvämningdirektivet behöver fortsätta. SGI instämmer och tycker även att man ska beakta att klimatanpassningsåtgärder i vattendrag, för att hantera ökade flöden, skyfall och översvämningar, exempelvis handlar om behov av invallningar eller erosions- och stabilitetsåtgärder för att minska risker för ras och skred. Dessa åtgärder kan påverka vattenkvaliteten genom sin hydromorfologiska påverkan.

Kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att det finns ett stort behov av att ha ett helhetsperspektiv och en strategisk planering när det gäller klimaförändringarna. Detta för att, som många av instanserna påpekar, undvika målkonflikter vid exempelvis översvämningsskydd. Vi avser att fortsätta arbetet med att synkronisera vattendirektivet och översvämningdirektivet för utpekade områden i distriktet. I kommande arbete ser vi även över hur vi kan tydliggöra kopplingen mellan vattenförvaltnings- och klimatanpassningsarbetet.

1.4.4.7 Ser du behov av ytterligare fördjupning i form av exempelvis delförvaltningsplan eller delåtgärdsprogram inom något specifikt område eller sektor i Bottenvikens vattendistrikt?

Sammanställning

En liten andel av de svarande anser att det finns behov av ytterligare fördjupning.

Länsstyrelsen Västerbotten skriver:

"... Ett delåtgärdsprogram för fysisk påverkan skulle, tillsammans mellan

regionala aktörer, kunna identifiera hinder och möjligheter för att ytterligare stärka det nödvändiga åtgärdsarbetet...”

Kommentar

Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt kommer att arbeta fram ett delåtgärdsprogram för fysisk påverkan för ett särskilt avrinningsområde, som ett pilotprojekt. Detta ingår i ett uppdrag som vattenmyndigheterna fått från regeringen.

1.4.5 Övrigt

I enkäten för samrådshandlingen ”Viktiga vattenfrågor i Bottenvikens vattendistrikt” fanns det möjlighet att även lämna övriga synpunkter. Vattenmyndigheten är tacksam för de synpunkter vi har fått och kommer ta med oss dessa in till arbetet med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

2 Referenslista

1998:808 Miljöbalk. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/ (hämtad 2025-09-16)

2004:660 Vattenförvaltningsförordningen (VFF). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/vattenforvaltningsforordning-2004660_sfs-2004-660/ (hämtad 2025-09-16)

Boverket (2024) PBL kunskapsbanken – en handbok om plan- och bygglagen. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/detaljplan/lamplighetsbedomning/mkn/> (hämtad 2025-09-16)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:32024R1252> (hämtad 2025-09-16).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj/eng?eliuri=eli%3Adir%3A2000%3A60%3Aoj&locale=sv> (hämtad 2025-09-16)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj/eng> (hämtad 2025-09-16)

Havs- och vattenmyndigheten (2019). Det ekonomiska värdet av vattenkvalitetsförbättringar. <https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2019-12-02-det-ekonomiska-vardet-av-forbattrad-vattenkvalitet-vad-tycker-svenska-hushall.html> (hämtad 2025-09-16)

Havs- och vattenmyndigheten (2021) Kunskapssammanställning av dammar. <https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-havs--och-vattenmyndigheten/regeringsuppdrag/regeringsuppdrag/2021/kunskapssammanstallning-av-dammar-2021.html> (hämtad 2025-09-16)

Havs- och vattenmyndigheten (2024). Vägledning för bedömning av

kulturmiljö vid kraftigt modifierat vatten (KMV).

<https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2024-01-15-vagledning-for-bedomning-av-kulturmiljo-vid-kraftigt-modifierat-vatten-kmv.html>

(hämtad 2025-09-16)

Vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66).

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/12/sou-201966/> (hämtad 2025-09-16)

Bilaga 1 Instanser som lämnat synpunkter

Arjeplogs kommun	Riksantikvarieämbetet
Arvidsjaur kommun	Sametinget
Bergstaten	Sjöfartsverket
Bodens Energi	Skellefteå kommun
Bodens kommun	Skellefteälvens vattenregleringsföretag
Boverket	Skogsindustrierna
ELY-centralen	Skogsstyrelsen
Energimyndigheten	SMHI
Esbo-samråd Finland (bilaga 2)	Sorsele kommun
Esbo-samråd Norge (bilaga 2)	Statens geotekniska institut
Finsk-svenska gränsälvskommissionen	Statens veterinärmedicinska anstalt
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Statsförvaltaren i Troms og Finnmark
Havs- och vattenmyndigheten	Storumans kommun
Jordbruksverket	Svensk vattenkraftförening
Kalix kommun	Svenska Kraftnät
Kiruna kommun	Svenska Seglarförbundet
Kustbevakningen	Svenska Turistföreningen - lokalföreningar i distriktet Umeregionen
Lantbrukarnas riksförbund (Norrbotten, Västerbotten)	Svenskt Vatten
Luleå Hamn	Sveriges Fiskares Producentorganisation
Luleå kommun	Sveriges geologiska undersökning
Luleälvens vattenråd	Sveriges Hembygdsförbund
Länsstyrelsen Norrbotten	Sveriges kommuner och regioner
Länsstyrelsen Västerbotten	Svevia AB
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Säfsjö SFK
Naturskyddsföreningen - lokalföreningar i distriktet (Norrbotten)	Tillväxtverket
Naturskyddsföreningen - lokalföreningar i distriktet (Västerbotten)	Transportstyrelsen
Norrlands vattenkraftförening	Umeå kommun
Privat person	Vattenhistoriskt nätverk
Puostijoki /Armasjoki, intresseorganisation	Vattenregleringsföretagen
Region Västerbotten	Älvsbyns kommun

Bilaga 2 Instanser som svarat via Esbo-samråd

Esbo-samråd, Finland	Ministry of Social Affairs and Health
Sámi Museum Foundation	Ministry of Transport and Communications
Federation of Finnish Fisheries Associations	Natural Resources Institute
Federation of Water Protection Associations	Regional Council of Lapland
Finland's response – Art. 10 of the SEA Protocol regarding important water issue identified in the Bothnian Bay	Regional Council of Southwest
Finnish safety and Chemicals Agency	Reindeer Herders' Association
Government of Åland	Esbo-samråd, Norge - avstår från yttrande
Ministry of Agriculture and Forestry	

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se
www.vattenmyndigheterna.se